

Anàlisis de tendències

Observatori de prospectiva de Mercats Exteriors

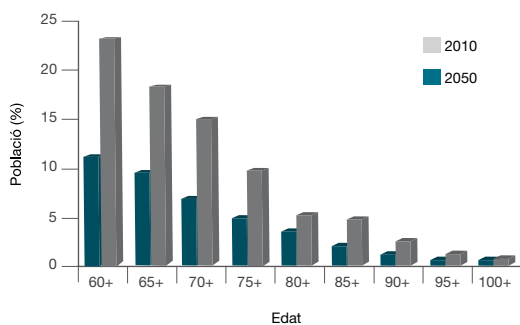
La tercera i quarta edat: nous serveis i oportunitats de negoci

Maig 2010

Elaborat per: Unitat d'Anàlisi i Prospectiva de l'Observatori de prospectiva de Mercats Exteriors

Una de les principals tendències de futur en el nou món globalitzat és l'envelliment de la població. La població mundial d'adults majors de 60 anys incrementarà a més del doble en el 2050 en comparació amb el 2010 (vegeu figura 1). En termes globals, els 25 països més vells del món (sense considerar el Japó) es troben a Europa, i fan que Europa esdevingui la regió més vella del món.¹

Figura 1. Evolució població mundial d'adults majors de 60 anys

Font: Michan, S. (2010), «World Older Population Growth by 2050». @ging. Accediu a la font

Aquest envelliment de la població, però, va acompanyat d'una sèrie d'aspectes que tenen implicacions econòmiques, polítiques i socials, algunes de molt negatives, però d'altres que mostren aspectes positius i noves oportunitats.

1. L'envelliment de la població està relacionat també amb baixos percentatges de natalitat. Això comportarà importants canvis en el mercat de treball, on els treballadors hauran de treballar més anys abans de poder jubilar-se.

2. El creixement lent de l'ocupació d'un mercat de treball que ja s'està reduint per culpa de l'envelliment de la població implicarà una reducció en el creixement del PNB al voltant de l'1%. Com a conseqüència, serà difícil mantenir el nivell actual de pensions i de cobertura mèdica de molts països que depenen bàsicament del sector públic, i s'hauran de buscar alternatives.

3. Apareixeran importants canvis en l'estructura familiar, on diverses generacions conviuran en un mateix habitatge, i augmentarà el nombre de persones grans que dependran econòmicament dels fills.

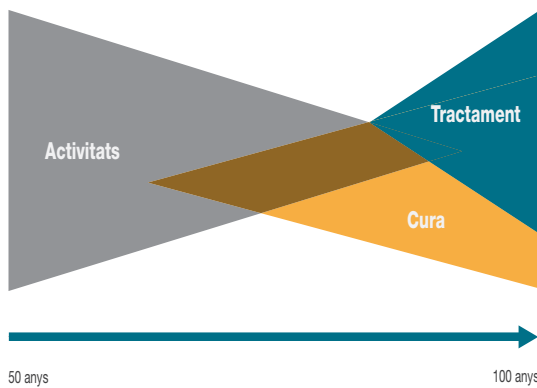
4. Aquest context representarà una oportunitat per a nous sectors econòmics (domòtica, telemedicina o TIC) i per a sectors tradicionals (construcció, serveis d'oci, turisme o serveis financers).

1. PRO INNO Europe (2009). Innovation in an ageing Europe: Skills gaps, training and competitiveness. Accediu a la font.

L'envelliment de la població és una de les qüestions clau de la nova dècada, i les societats que responguin amb èxit a aquest envelliment seran aquelles que aprofitin els avantatges d'una vida llarga.² Aquesta població relativament envellida, que té una esperança de vida de 75 anys o més en la majoria dels països desenvolupats, té també necessitats i preferències que no podem obviar, ja que representa un sector amb un potencial important per a la creació de nous llocs de treball i per al creixement econòmic.

En el sector de la gent gran trobem dos grups d'edat molt ben diferenciats. Per una banda, hi ha les persones que pertanyen a la tercera generació (més de 60 anys) i, per l'altra, els de la quarta generació (més de 80 anys). La figura 2 mostra com hi ha diferències clares entre les necessitats d'aquests dos grups.

Figura 2. Canvis en les necessitats de la gent gran

Font: Majanen, P. et al. (2009), *The elderly sector – a future industry*. Knowledge foundation. [Accediu a la font](#).

Les demandes de la gent de la tercera generació no només se centren en el sector de la salut i els serveis socials, sinó que aquest sector demana activitats i serveis que impliquen noves experiències i nous estils de vida. En aquest article volem centrar-nos en aquests dos grans grups de població que constitueixen la «gent gran». L'objectiu és analitzar els canvis i les principals tendències de futur en els serveis que aquest sector demanarà. Es tracta d'una indústria amb un considerable potencial de futur des del punt de vista empresarial i que representa una oportunitat interessant per a moltes empreses.

La tercera generació correspon a persones que fa poc que han deixat de treballar (es preveu que a Europa els treballadors de més de 65 anys passin dels 2,8 milions el 2010 als 4,9 milions el 2030) i tenen un excel·lent estat de salut. Aquest sector de la població demanarà poder continuar amb l'estil de vida que tenia abans de la jubilació, però amb productes

i serveis adaptats a les seves necessitats i preferències. La figura 3 recull algunes de les tendències de futur en diferents àrees.

Figura 3. Tendències de futur de la tercera generació

Sector/Àrea	Tendències
Roba i disseny interior	Es crea roba única per a la gent gran, generalment adaptant la moda. Es desenvolupen noves estètiques.
Consum i compra	Es desenvolupen nous centres de compra i botigues per a la gent gran.
Viatges	Viatges temàtics especialitzats (excursions culturals i culinàries, viatges educatius, viatges de salut, etc.) i viatges a llocs amb bon clima.
Publicitat i màrqueting	Desenvolupament de publicitat que va adreçada a la gent gran.
Recerca de mercat i anàlisis	Agències d'estudis de mercat analitzen les tendències de la gent gran i desenvolupen productes i serveis adreçats a aquest grup.
Agents dels mitjans de comunicació	Es desenvolupen conceptes que se centren en la transició entre la mitjana edat i la vellesa.
Agents culturals	Els agents de teatre, música i art conviden la gent gran a cocrear. Els musicals i la comèdia són els estils més populars.
Agents educatius	Les universitats i les empreses educatives desenvolupen cursos que milloren i aprofundeixen el coneixement de la gent gran. També es desenvolupen cursos de llengües estrangeres i TI per a la gent gran.
TI i tecnologia	Es desenvolupen solucions a mida per a la gent amb problemes auditius, de visió o mobilitat.
Empreses immobiliàries	Les empreses immobiliàries desenvolupen amb l'ajuda de la gent gran noves arquitectures i solucions d'allotjament. Apareixen noves formes de propietat.
Serveis financers	Es desenvolupen nous productes adreçats a la gent gran.
Agents de tractament i cura de la salut	Apareixen nous serveis preventius personalitzats i relacionats amb necessitats específiques.

Font: Majanen, P. et al. (2009), *The elderly sector – a future industry*. Knowledge foundation. [Accediu a la font](#)

2. Goldstein, J (2010). «2020 visions», *Nature*, 463, 26-32. [Accediu a la font](#).

Les necessitats de la quarta generació se centren més en serveis de tractament i cura de la salut, sense oblidar que també són usuaris potencials de les activitats dissenyades per a les persones de la tercera generació i a l'inrevés. A continuació volem centrar-nos en tres camps interrelacionats de serveis per a la quarta generació: el desenvolupament de l'habitatge, i el tractament i cura de la salut.

Les noves tendències pel que fa a l'habitatge per a la quarta generació se centren en el desenvolupament de l'habitatge intel·ligent. L'habitatge intel·ligent del futur engloba els següents aspectes:³

1. Les portes, alarmes, cortines, calefacció i il·luminació estan operades per control remot amb alarmes per controlar la salut del pacient, els accidents o els intrusos. Aquest habitatge inclou la telemedicina: vigilància mitjançant vídeo de manera contínua i passiva de la gent gran. Això implicarà línies de vídeo obertes a l'habitatge intel·ligent utilitzant tecnologies sense fils, com la Wi-Fi o la Wimax.

2. L'aparició de l'ajudant local (*local helper*), que proporciona ajuda per desplaçar-se, aixecar objectes de pes o netejar, i també actua en cas d'alarma o quan una porta o finestra s'ha deixat oberta o hi ha problemes de salut. Això implica alarmes per telemonitorar la gent i vigilància per vídeo.

3. Serveis de restaurant per emportar o telecompria. Els restaurants locals proporcionen menús econòmics que s'han sol·licitat prèviament via Internet i s'entreguen a domicili.

Aquesta monitorització de l'habitatge intel·ligent implicarà un gran desplegament de sensors i aparells relacionats amb les tecnologies de la informació i la comunicació. La figura 4 recull algunes de les tecnologies que ajudaran les persones grans en el seu habitatge en el futur.

El sector que té unes perspectives més positives i presenta més oportunitats per a la gent gran és el de la cura de la salut. La tendència de futur en el sector de la cura de la salut és l'eSalut. El desenvolupament i implantació de l'eSalut i la telesalut comportarà importants estalvis pel que fa al sistema de gestió de la salut pública i dels tractaments clínics. La telesalut consisteix en tres àrees interrelacionades tal com mostra la figura 5: telemedicina, telemonitorització i teleassistència.

Aquestes tres àrees faran que sigui molt més fàcil personalitzar els serveis sanitaris segons les necessitats individuals, poder monitorar la pròpia salut i disminuir el nombre de visites al metge o als hospitals.

El desenvolupament de la telemedicina implica la instal·lació de nous aparells als habitatges de la gent gran que permetin recollir les dades vitals de les persones o pacients. A continuació destaquem alguns d'aquests dispositius:

- Sensors i aparells per controlar els signes vitals, canvis en el pes i el moviment. Aquests aparells s'instal·laran als llits, als lavabos, i a les dutxes i banyeres.
- Aparells per mesurar la glucosa, la pressió i el colesterol.

3. European Commission (2008). «FP7 Consultation on Social and Service Robotics for Ageing Well». Directorate-General Information Society & Media. European Commission. Accediu a la font

Figura 4. Tecnologies relacionades amb l'habitatge intel·ligent

Tecnologies	Aplicacions
Recordatoris auditiu	Aparells d'emulació de veu per recordar als ocupats dades o hores importants: administració de medicació o visites al metge.
Dispensadors de medicaments	Avisen de l'hora de prendre el medicament i alerten mitjançant una alarma si no es fa.
Interfícies tàctils	Aparells que es controlen en tocar la pantalla.
Controls d'il·luminació	Programació de la il·luminació per reaccionar als requeriments dels ocupants de l'habitatge.
Sistemes d'entrada	La televisió s'engega en entrar a l'habitatge o mostra qui hi ha a la porta mitjançant un sistema de vídeo.
Monitorització amb vídeo	Monitorització contínua de la gent delicada o malalta.
Detectors de fum o de foc	Detectors de fum o foc a la cuina per detectar si hi ha massa calor, que poden interactuar amb les alarmes de fum en cas de situacions d'emergència.
Controls de la calefacció	Regulació de la temperatura a cada habitació amb un termòstat relacionat amb una vàlvula motoritzada en el radiador.
Tancaments sense clau	Les portes es poden tancar de manera automàtica per tal que persones sense autorització no puguin entrar.
Monitorització intel·ligent	Control per part de l'usuari d'aparells de l'habitatge mitjançant el control remot i integrats a les tecnologies assistencials.
Finestres monitoritzades	El control remot permet la pujada i baixada de les finestres i cortines.

Font: European Commission (2008). «FP7 Consultation on Social and Service Robotics for Ageing Well». Directorate-General Information Society & Media. European Commission. Accediu a la font.

Figura 5. Components de l'eSalut

Font: Cornet, J. (2009). eHealth for sustainable healthcare. The experience of Catalonia. Accediu a la font. Font: Cornet, J. (2009). eHealth for sustainable healthcare. The experience of Catalonia. Accediu a la font.

La utilització de productes mèdics que permeten intercanviar o emmagatzemar la informació obre la porta a un gran nombre de serveis relacionats amb la telemedicina. Entre aquests serveis trobem els següents:⁴

- Tecnologies per emmagatzemar i enviar documents i imatges
- Monitorització remota dels signes vitals dels pacients
- Missatgeria segura

- Intercanvi de dades mitjançant el correu electrònic
- Alertes i recordatoris entre metges i pacients
- Especialistes disponibles mitjançant videoconferència per observar i diagnosticar l'estat del pacient i recomanar un tractament
- Intercanvi electrònic de receptes entre els metges, les farmàcies i els consumidors

A aquesta llista també podem afegir la transmissió d'informació per alertar les comunitats d'epidèmies i altres amenaces per a la salut. Convé ressaltar també que el sector de la telemedicina preveu uns ingressos de més d'1,8 milers de milions de dòlars el 2013⁵.

A Catalunya aquesta tendència de l'envelliment de la població també es constata. Es preveu que entre els anys 2008 i 2021 el pes relatiu de la població de 65 i més anys creixi més de dos punts (del 16,2% al 18,5%). La xifra d'habitants de 65 anys i més se situarà a l'entorn d'1,5 milions d'habitants, un creixement del 26% en relació amb les xifres del 2008. La població de 80 i més anys podria arribar gairebé a la xifra de 450.000 habitants, un augment relatiu del 34% entre els anys 2008 i 2021.⁶ Així doncs, les tendències assenyalades en aquest article poden representar oportunitats empresarials interessants per a les empreses del sector serveis que sàpiguen aprofitar el potencial de l'envelliment de la població.

4. Hein, M. (2009). Telemedicine: An Important Force in the Transformation of Healthcare. International Trade Administration. Accediu a la font.

5. Deal, Tim (2008). Mobile Medical Applications and U.S. Telemedicine: Opportunities, Analysis and Insight. PF REPORT. Accediu a la font.

6. Idescat (2009). Projeccions de població 2021-2041 (base 2008). Principals resultats. Accediu a la font.

Bibliografia

Cornet, J. (2009). eHealth for sustainable healthcare. The experience of Catalonia. Disponible a: http://www.ehfg.org/fileadmin/ehfg/Website/Archiv/2009/Presentations/F6_2/F6_II_Session2_Cornet_.pdf.

Deal Tim (2008). Mobile Medical Applications and U.S. Telemedicine: Opportunities, Analysis and Insight. PF REPORT. Disponible a: <http://www.pf.com/marketResearchPDInd.asp?repld=608>.

European Commission (2008). «FP7 Consultation on Social and Service Robotics for Ageing Well». Directorate-General Information Society & Media European Commission. Disponible a: http://ec.europa.eu/information_society/activities/einclusion/docs/worshop_robotics/report.pdf.

Goldstein, J (2010). «2020 visions», Nature, 463, 26-32. Disponible a: <http://www.nature.com/nature/journal/v463/n7277/full/463026a.html>.

Hein, M. (2009). Telemedicine: An Important Force in the Transformation of Healthcare. International Trade Administration. Disponible a: http://www.trade.gov/td/health/telemedicine_2009.pdf.

Huijboom, N et al. (2009). Public Services 2.0: The impact of social computing on Public Services. JRC Scientific and Technical Report. Disponible a: <http://ftp.jrc.es/EURdoc/JRC54203.pdf>.

Idescat (2009). Projeccions de població 2021-2041 (base 2008). Principals resultats. Disponible a: <http://www.idescat.cat/cat/idescat/publicacions/cataleg/pdfdocs/pp2021-2041pr.pdf>.

Majanen, P. et al. (2009). The elderly sector – a future industry. Knowledge foundation. Disponible a: <http://www.kks.se/upload/publikationsfiler/2009/the-elderly-sector-2009-publ.pdf>.

Michan, S. (2010). «World Older Population Growth by 2050». @ging. Disponible a: <http://aging-academic.blogspot.com/2010/01/2010-vs-2050-older-population-poblacion.html>.

National Intelligence Council (2008). Global Trends 2025: A transformed world. Disponible a: www.dni.gov/nic/NIC_2025_project.html.

OCDE (2009). The Future of the family to 2030. OECD International Futures Programme. Disponible a: <http://www.oecd.org/dataoecd/11/34/42551944.pdf>.

PRO INNO Europe (2009). Innovation in an ageing Europe: Skills gaps, training and competitiveness. Disponible a: http://grips-public.mediactive.fr/knowledge_base/view/887/innovation-in-an-ageing-europe-skills-gaps-training-and-competitiveness/.

Accediu a totes les publicacions de l'OME a l'Anella, la plataforma de coneixement i col·laboració empresarial: www.anella.cat/prospectiva

www.acc10.cat

www.anella.cat

www.ome.cat

Aquesta obra està subjecta a una llicència de Reconeixement-No comercial-Sense obres derivades amb la mateixa llicència 3.0 Espanya de Creativa Commons.